

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Тема 1

ПОВТОРЕННЯ МАТЕРІАЛУ З КЛАСУ. ВИВЧЕННЯ ПИСЬМОВОГО МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

Теоретичний матеріал

1. Трицифрові числа

Сотні	Десятки	Одиниці	
3	5	9	Триста п'ятдесят дев'ять
8	2	0	Вісімсот двадцять
4	0	6	Чотириста шість

2. Таблиця множення

$2 \cdot 1 = 2$

$2 \cdot 2 = 4$

$2 \cdot 3 = 6$

$2 \cdot 4 = 8$

$2 \cdot 5 = 10$

$2 \cdot 6 = 12$

$2 \cdot 7 = 14$

$2 \cdot 8 = 16$

$2 \cdot 9 = 18$

$2 \cdot 10 = 20$

$3 \cdot 3 = 9$

$3 \cdot 4 = 12$

$3 \cdot 5 = 15$

$3 \cdot 6 = 18$

$3 \cdot 7 = 21$

$3 \cdot 8 = 24$

$3 \cdot 9 = 27$

$3 \cdot 10 = 30$

$4 \cdot 4 = 16$

$4 \cdot 5 = 20$

$4 \cdot 6 = 24$

$4 \cdot 7 = 28$

$4 \cdot 8 = 32$

$4 \cdot 9 = 36$

$4 \cdot 10 = 40$

$5 \cdot 5 = 25$

$5 \cdot 6 = 30$

$5 \cdot 7 = 35$

$5 \cdot 8 = 40$

$5 \cdot 9 = 45$

$5 \cdot 10 = 50$

$6 \cdot 6 = 36$

$6 \cdot 7 = 42$

$6 \cdot 8 = 48$

$6 \cdot 9 = 54$

$6 \cdot 10 = 60$

$7 \cdot 7 = 49$

$7 \cdot 8 = 56$

$7 \cdot 9 = 63$

$7 \cdot 10 = 70$

$8 \cdot 8 = 64$

$8 \cdot 9 = 72$

$8 \cdot 10 = 80$

$9 \cdot 9 = 81$

$9 \cdot 10 = 90$

Особливі випадки дії множення:

$$1 \cdot a = a \qquad 1 \cdot 7 = 7$$

$$a \cdot 1 = a \qquad 5 \cdot 1 = 5$$

$$a \cdot 0 = 0 \qquad 6 \cdot 0 = 0$$

$$0 \cdot a = 0 \qquad 0 \cdot 4 = 0$$

Особливі випадки дії ділення:

$$a : 1 = a \qquad 6 : 1 = 6$$

$$a : a = 1 \qquad 6 : 6 = 1$$

$$0 : a = 0 \qquad 0 : 6 = 0$$

Пам'ятай! На нуль ділити не можна!

3. Додавання і віднімання, множення і ділення трицифрових чисел

а) Письмове додавання трицифрових чисел.

- Числа при додаванні: перший доданок, другий доданок, сума.

$$\begin{array}{ccccccc}
 & & & \mathbf{a + b = c} & & & \\
 & 2 & + & 5 & = & 7 & \\
 \text{Перший доданок} & & & \text{Другий доданок} & & & \text{Сума} \\
 & \underbrace{\hspace{10em}} & & & & & \\
 & & & \text{Сума} & & &
 \end{array}$$

- При письмовому додаванні доданки треба записати так, щоб одиниці були під одиницями, десятки під десятками, сотні під сотнями.
- Виконувати додавання потрібно з розряду одиниць.

$$\begin{array}{r}
 + 384 \\
 + 213 \\
 \hline
 597
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 + \overset{\cdot}{4} \overset{\cdot}{9} 6 \\
 + 128 \\
 \hline
 624
 \end{array}$$

- Додавання перевіряється відніманням.

Перевірка:

$$\begin{array}{r}
 - \overset{\cdot}{6} \overset{\cdot}{2} 4 \\
 - 128 \\
 \hline
 496
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 - \overset{\cdot}{6} \overset{\cdot}{2} 4 \\
 - 496 \\
 \hline
 128
 \end{array}$$

б) Письмове віднімання трицифрових чисел.

- Числа при відніманні: зменшуване, від'ємник, різниця.

$$\begin{array}{rcccl}
 & \mathbf{a} & - & \mathbf{b} & = & \mathbf{c} \\
 6 & & - & 2 & = & 4 \\
 \text{Зменшуване} & & & \text{Від'ємник} & & \text{Різниця} \\
 \underbrace{\hspace{10em}} & & & & & \\
 & \text{Різниця} & & & &
 \end{array}$$

- При письмовому відніманні числа треба записати так, щоб одиниці були під одиницями, десятки під десятками, сотні під сотнями.
- Виконувати віднімання треба з розряду одиниць.

$$\begin{array}{r}
 867 \\
 - 124 \\
 \hline
 743
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \overset{\cdot}{5}39 \\
 - 245 \\
 \hline
 294
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \overset{\cdot}{8}\overset{\cdot}{0}0 \\
 - 356 \\
 \hline
 444
 \end{array}$$

- Віднімання перевіряється додаванням і відніманням.

Перевірка:
$$\begin{array}{r}
 \overset{\cdot}{5}\overset{\cdot}{3}9 \\
 - 294 \\
 \hline
 245
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \overset{\cdot}{2}\overset{\cdot}{9}4 \\
 + 245 \\
 \hline
 539
 \end{array}$$

в) Письмове множення та ділення трицифрового числа на одноцифрове.

- Числа при множенні: множники, добуток.

$$\begin{array}{rcccl}
 & \mathbf{a} & \cdot & \mathbf{b} & = & \mathbf{c} \\
 5 & & \cdot & 2 & = & 10 \\
 \text{Перший множник} & & & \text{Другий множник} & & \text{Добуток} \\
 \underbrace{\hspace{10em}} & & & & & \\
 & \text{Добуток} & & & &
 \end{array}$$

- При виконанні письмового множення трицифрового числа на одноцифрове потрібно одноцифровий множник підписати під одиницями трицифрового числа.

$$\begin{array}{r}
 \overset{1}{\times} \overset{1}{4}32 \\
 \quad \quad \quad 6 \\
 \hline
 2592
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 130 \\
 \quad \quad 5 \\
 \hline
 650
 \end{array}$$

- Множення перевіряється дією ділення.

Перевірка:

$$\begin{array}{r} 2592 \overline{)6} \\ \underline{24} \\ 19 \\ \underline{18} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

- Числа при діленні: ділене, дільник, частка.

$$a : b = c$$

$$\begin{array}{ccccccc} 10 & : & 2 & = & 5 \\ \text{Ділене} & & \text{Дільник} & & \text{Частка} \end{array}$$

- Письмове ділення трицифрового числа на одноцифрове виконується в стовпчик.

$$\begin{array}{r} 952 \overline{)4} \\ \underline{8} \\ 15 \\ \underline{12} \\ 32 \\ \underline{32} \\ 0 \end{array}$$

Пояснення. Перше неповне ділене — 9 сотень. Отже, у частці буде три цифри. 9 сотень поділити на 4 — буде 2 сотні й сотня в остачі. 1 сотня і 5 десятків — буде 15 десятків, друге неповне ділене. 15 десятків поділити на 4 — буде 3 десятки і 3 десятки в остачі. 3 десятки і 2 одиниці — буде 32 одиниці, третє неповне ділене. 32 поділити на 4 — буде 8. Остачі немає. Частка — число 238.

- Ділення перевіряється множенням і діленням.

Перевірка:

$$\begin{array}{r} \times 238 \\ 4 \\ \hline 952 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 952 \overline{)238} \\ \underline{952} \\ 0 \end{array}$$